

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 336/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Lukášom Bodnárom, advokátom, Hrnčiarska 8, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Tos/29/2023-1537 z 12. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu o jeho väzbe, ktoré žiada zrušiť s tým, že bude prikázané prepustiť ho z väzby na slobodu. Tiež žiada finančné zadostučinenie 25 000 eur.

II.

2. Sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie z obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mal s ďalším obvineným dopustiť tak, že v marci 2022 sa pokúsili vylákať od poškodeného 150 000 eur za to, že ovplyvnia rozhodovanie v trestnej veci dcéry poškodeného. Uznesením sudcu pre prípravné konanie z 20. mája 2022 bol sťažovateľ z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby.

3. Žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby okresný súd zamietol uznesením z 31. októbra 2022. Krajský súd toto uznesenie okresného súdu uznesením z 10. novembra 2022 zrušil a vec mu vrátil, keď dospel k záveru, že okresný súd podrobnejšie neskúmal možnosť nahradiť väzbu technickými prostriedkami na určenie polohy sťažovateľa a okresnému súdu uložil vykonať predbežné šetrenie výkonu kontroly technickými prostriedkami. K tomu však už nedošlo, keďže 14. novembra 2022 bola na sťažovateľa podaná obžaloba, okresný súd uznesením z 23. novembra 2022 ponechal

sťažovateľa vo väzbe a jeho sťažnosť proti tomuto uzneseniu krajský súd uznesením zo 6. decembra 2022 zamietol bez vyjadrenia k možnostiam nahradenia väzby.

4. Sťažovateľ 7. marca 2023 znova požiadal o prepustenie z väzby. Okresný súd ho uznesením zo 16. marca 2023 prepustil na slobodu, keď jeho väzbu nahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka a nariadil kontrolu jeho pohybu technickými prostriedkami s tým, že sa má dostavovať pred úradníka, snažiť sa zamestnať a zdržiavať sa len v Košickom kraji. Poukázal na dôkazy, ktoré nasvedčujú tomu, že konanie obžalovaných bude kvalifikované len ako zločin podvodu. Ďalej zohľadnil mieru spoluúčasti sťažovateľa, ktorá je výrazne nižšia ako u druhého páchatel'a. Uviedol, že došlo k určitému oslabeniu dôvodov preventívnej väzby, keďže sťažovateľ bol zárobkovo činný, aktívny pri hľadaní práce a svedok potvrdil, že sťažovateľ sa u neho môže zamestnať. Zistené zmeny skutku, jeho právneho posúdenia a majetkových a zárobkových pomerov sťažovateľa viedli k záveru, že obavu z pokračovania v trestnej činnosti možno eliminovať opatreniami nahradzujúcimi väzbu.

5. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť prokurátor, o ktorej rozhodol krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením tak, že uznesenie okresného súdu zrušil, zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby a väzbu nenahradil dohľadom. Podľa krajského súdu dokazovanie vo veci nie je ukončené a skutkový stav nie je ustálený. Preto je záver o miernejšej právnej kvalifikácii skutku predčasný. Krajský súd vychádzal z toho, že od posledných rozhodnutí o väzbe (10. a 18. januára 2023) okresný súd vo veci koná, pričom dôvodom prepustenia bolo to, že konanie sťažovateľa bude zrejme posúdené miernejšie len ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona. Krajský súd ďalej poukázal na priebeh hlavných pojednávaní 26. januára, 2. februára a 13. marca 2023, na ktorých bolo vykonané dokazovanie, pričom prokurátor navrhol dokazovanie doplniť s tým, že hlavné pojednávanie bolo odročené na 18. apríl 2023. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na predčasnosť právnej kvalifikácie skutku sťažovateľa. Ďalej poukázal na to, že hoci má sťažovateľ príslub zamestnania, pred vzatím do väzby mal príjem len z príležitostného predaja na burzách a sťažovateľ má 16 záznamov v registri trestov prevažne pre majetkovú trestnú činnosť. Krajský súd uzavrel, že stále ide o trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, keď podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku možno väzbu nahradiť len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu, ktoré však nie sú dané.

III.

6. Sťažovateľ poukazuje na to, že neboli zohľadnené závery krajského súdu z uznesenia z 10. novembra 2022. Urobil tak až okresný súd v uznesení zo 16. marca 2023, ktorým väzbu nahradil. Preto existujú dve rozhodnutia krajského súdu, ktorých závery sú úplne odlišné, čo je neprípustné. Neskoršie rozhodnutie krajského súdu nemôže byť voči nemu prísnejšie, hoci dôvody väzby časom oslabujú a najavo nevyšli skutočnosti, ktoré by zosilňovali podozrenie zo spáchania trestného činu. Okrem toho krajský súd neuviedol žiadne relevantné argumenty, ktoré by odôvodňovali záver o tom, že bude pokračovať v trestnej činnosti. Argumentácia o neskončenom dokazovaní pri rozhodovaní o väzbe neobstojí. Inak by každá väzba trvala až do rozhodnutia vo veci samej.

7. Sťažovateľ nepopiera, že v minulosti sa dopustil trestnej činnosti, avšak naposledy bol odsúdený v roku 2017 v Holandsku a odvtedy vedie riadny život. Podľa sťažovateľa došlo k účelovej

nadkvalifikácii skutku, pretože z vykonaného dokazovania vyplýva, že druhý obvinený od poškodeného aktívne požadoval len 50, a nie 150 tisíc eur. To vedie k nesprávnemu východisku, že na nahradenie jeho väzby sa vyžadujú výnimočné okolnosti prípadu. Krajský súd formálne založil rozhodnutie len na kvalifikácii skutku ako obzvlášť závažného zločinu a potom len odkázal na nedostatok výnimočných okolností prípadu s tým, že z jeho rozhodnutia nevyplýva žiaden konkrétny argument, ktorý by odôvodňoval nenahradenie väzby miernejšími prostriedkami.

IV.

8. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

9. Obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je ustanovenie, podľa ktorého osobu možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Ústavný rámec dopĺňajú ustanovenia čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody, pokiaľ sa tak nestane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní. Z ústavy a rovnako aj z dohovoru vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Preto úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 315/06). Pri rozhodovaní o väzbe musia byť súčasne splnené formálne predpoklady väzby (uznesenie o vznesení obvinenia) a materiálne predpoklady väzby, keď musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a spáchal ho obvinený; zároveň musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 Trestného poriadku (III. ÚS 417/2011). Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby takéto rozhodnutia boli založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

10. Z hľadiska pretrvávania dôvodov väzby sťažovateľ spochybňuje to, že skutok je posudzovaný ako obzvlášť závažný zločin podvodu, hoci okresný súd predbežne dospel k záveru, že ide „len“ o zločin podvodu. Krajský súd považoval tento záver okresného súdu za predčasný, a to s ohľadom na prebiehajúce a ku koncu sa blížiacie dokazovanie na priebežne nariadovaných hlavných pojednávaniach na okresnom súde. K tomu treba uviesť, že podmienkou na to, aby určitá osoba mohlo byť vzatá do väzby, je dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu. Krajský súd túto otázku posúdenia skutku sťažovateľa definitívne nevyriešil, keďže bude predmetom ďalšieho dokazovania a blížiaceho sa rozhodnutia okresného súdu vo veci samej. Takýto záver krajského súdu nemožno považovať za rozporný so základnými právami sťažovateľa, keďže dôvodnosť obvinenia z trestného činu je daná, i keby bol prijatý záver o tom, že nedošlo k obzvlášť závažnému zločinu podvodu, ale „len“ k zločinu podvodu. Presné právne posúdenie skutku je z pohľadu základných práv sťažovateľa bez významu ku konštatovaniu či už dôvodnosti obvinenia alebo dôvodu preventívnej väzby. Preto konštatovanie dôvodnosti vzneseného obvinenia nebolo

spôsobilé viesť k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

11. Čo sa týka argumentácie sťažovateľa o tom, že krajský súd v uznesení z 10. novembra 2022 okresnému súdu prikázal vykonať predbežné šetrenie preskúmania výkonu kontroly technickými prostriedkami a teraz dospel k záveru, že väzbu sťažovateľa nemožno nahradiť, nemožno dospieť k záveru, že by rozpor dvoch rozhodnutí krajského súdu mohol byť porušením jeho ústavných práv. Predchádzajúce zrušujúce uznesenie krajského súdu nepredstavovalo záver o tom, že väzbu sťažovateľa možno nahradiť a nemožno ho charakterizovať ako rozhodnutie, ktoré by prekážalo odlišnému záveru spočívajúcemu tomu, že väzbu sťažovateľa nahradiť nemožno.

12. Čo sa týka dôvodov preventívnej väzby a nemožnosti jej nahradenia, je zrejmé, že základom úvahy krajského súdu bola predchádzajúca trestná činnosť sťažovateľa, keď z odpisu z registra trestov vyplýva, že sťažovateľ má 16 záznamov o predchádzajúcich odsúdeniach prevažne za trestné činy majetkového charakteru. Takéto zistenie, hoc aj v spojení s tým, že sťažovateľ bol naposledy trestným odsúdením postihnutý v roku 2017 v zahraničí, pri zistení toho, že pred vzatím do väzby sa živil občasným predajom na burzách, nepredstavuje záver, ktorý by predstavoval porušenie ústavných práv sťažovateľa. Vyvodený záver o dôvodoch preventívnej väzby a nemožnosti jej nahradenia má jasný základ v predchádzajúcom konaní sťažovateľa, ktorému v spáchaní skutku nezabránilo ani to, že bol už mnohokrát postihnutý v trestnom konaní a ani napriek tomu nemal pred vzatím do väzby pravidelný príjem. Obava z pokračovania v trestnej činnosti a nemožnosť jej eliminovania nahradením väzby má v namietanom rozhodnutí racionálny základ v konkrétnych skutočnostiach. Takéto závery namietaného rozhodnutia krajského súdu nemožno považovať za rozporné s ústavnými právami sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu